

Učím sa každý deň brat' ako dar...

S varínskym fotografom Petrom Žaloudkom o jeho potulkách svetom a emigrácii v zahraničí

Zaujímavou osobnosťou pochádzajúcou zo Žilinského kraja, konkrétne z obce Varín, je Peter Žaloudek (na snímke). Momentálne žije a pôsobí vo Viedni. Do mysli mnohých vošiel ako fotograf, ktorý vkročil na neobvyklé miesta našej planéty. Patril k nim aj ostrov Moloka'i, kde žil medzi ľuďmi trpiacimi na malomocenstvo. Jeho fotografie prešli kus sveta. Hostili ich výstavné sieni mnohých európskych miest. Aj vďaka nemu malo možnosť spoznať krásy maličkého Slovenska mnoho ľudí, ktorí o krajine v srdci Európy dovtedy vedeli len z učebníc zemepisu. Napriek tomu, že má trvalý pobyt v Rakúsku, sa na Slovensko často vracia. Viazu ho k nemu citové väzby. Naším novinám poskytol exkluzívny rozhovor o spomienkach, ktoré ho pútajú k rodnému, žilinskému kraju.



Boli ste jedným z prvých, ktorí koncom osemdesiatych a začiatkom deväťdesiatych rokov pašovali cez hranice náboženskú literatúru. Aké spomienky vás viažu k tejto dobe?

Sú v prvom rade bolestné a ešte dnes, po toľkých rokoch, je mi smutno. V decembri roku 1983 som sedel vo svojej izbe jedného študentského domu v Ríme, kam som emigroval a počúval rádio Vatikán. Zo správ zo sveta zrazu zaznela jedna, ktorá ma zasiahla ako meč do srdca: ohlasovali zatknutie troch slovenských mladíkov, ktorých chytila v horách poľská pohraničná služba: Braňa Borovského, Tomáša Konca a Alojza Gabaja. Neveril som vlastným ušiam. Títo traja pochádzali z mojej skupiny, ktorú som mal ja na starosti, ktorú som sformoval a skoro tri roky viedol. Za tie tri roky sme prechodili poľsko-slovenskú hranicu na mnohých miestach vtedajšieho Československa. Boli to tisíce a tisíce náboženských kníh. Len ja sám som za tie tri roky absolvoval tieto cesty asi 20-krát. Rozplakal som sa: nad svojou nemožnosťou niečo pre tých troch priateľov podniknúť. Ti moji traja priatelia si odsedeli jeden rok

v poľskom a potom i slovenskom väzení, boli týraní, vyhodení z vysokých škôl a v masmédiách prezentovaní ako zločinci národa. Dvaja z nich dodnes nesú vážne zdravotné následky, ktoré sú výsledkom brutálnych výsluchov hlavne v poľskom väzení... Tí moji traja priatelia sa žiadnej odmeny, žiadnej slávy ani len pochvaly nikdy nedočkali. Ale takých a im podobných bolo v slovenskom národe veľmi mnoho.

Istý čas ste študovali za kňaza v Ríme, teraz žijete a pôsobíte vo Viedni. Do zahraničia ste emigrovali z presvedčenia, že sa vám tam podarí nájsť to, čo v tých rokoch v Česko-Slovensku nebolo: náboženskú slobodu...

Ešte nie je tak vzdialená doba, aby sme sa i my všetci nerozpaľovali, ako to tu kedysi vyzeralo. Hovorí sa, že národ je tak silný, akí silní sú jeho jednotlivci, že národ je tak skvelý, akí skvelí sú jeho jednotlivci, a že národ je taký slobodný, akí slobodní a slobodu vydobyvajúci boli jeho jednotlivci. Všade na svete je zvykom, že si národ uctieva a váži tých, ktorí preň prinášali tie najdrahšie obety – stratu slobody, ba i smrť. Keď podliehame duchu módy a uctieame kadejakých športovcov, rekordmanov, zaznamenaných v Guinnessovej knihe a pod., nechajme sa aspoň na chvíľu ovlniť iným duchom, duchom obeť, odovzdanosti do vôle Božej, a duchom opravdivej služby ľuďom a národu. Myslím, že toto sú hodnoty, ktoré by si národ mal najviac uctievať a vážiť a zároveň tým, ktorí týmito hodnotami oplývali, vzdať svoju najväčšiu úctu a vďaka.

Sloboda, štúdium teológie, trpiaci ľudia... V čom je tu spoločný

menovateľ a čo je vašou životnou náplňou a motiváciou dnes?

Pamätám si na dobu pred emigráciou, kedy som oficiálne študoval na teologickej fakulte v Bratislave. Vtedy vládol tzv. Numerus Clausus – t.j., že teológiu mohol študovať iba ten, komu to povolili štátne úrady. Ale aj tí, ktorým to povolili, nemali nikdy istotu, že štúdium dokončia. Tajná polícia mala totiž seminár pod neustálou kontrolou a študentov predvolávala na výsluchy za účelom spolupráce. I mňa si niekoľkokrát predvolali. Keďže som odmietol odpovedať na ich otázky a viesť s nimi rozhovor na akúkoľvek tému, pocítil som zanedlho ich mocnú päsť vo forme vylúčenia z fakulty. Pri prepustení zo seminára sa ma nezastal žiaden kňaz, široko-ďaleko medzi vtedajšími hierarchiami katolíckej Cirkvi

bol jeden jediný, ktorý okamžite nadviazal so mnou kontakt a poskytol mi otcovské slovo – český kardinál Tomášek... Možno si dokážete predstaviť, ako sa cítil v tej dobe mladý študent teológie, ktorý pre ideál spravodlivosti musel odísť zo seminára ako zločinec. Taká bola vtedy doba. Dnes viem, že v tomto, ale i mnohých iných okamihoch môjho života, kedy ma navonok opustili všetci blízki a priatelia, sa rodila moja odvaha, vnútorná sloboda a zároveň nezávislosť na všetkom, čo malo pomimuteľnú hodnotu. V tých chvíľach môjho života, kedy mi – tak ľudsky – bolo najťažšie – plápolal v najhlbšom kúte môjho srdca malý plamienok. Dnes viem i z vlastnej skúsenosti, že všetko to bola Božia milosť. I bolesť, utrpenie a samota. Nikdy nezapudnem na slová jednej starej,

86-ročnej malomocnej pacientky z ostrova Moloka'i: „*Only the God is real...*“ Len Boh je reálny, resp. len Boh je jediná istota a jediný životný cieľ...

Nemyslím si, že som vo svojom doterajšom živote vykonal niečo zvláštne a záslužné – či už to boli tajné stretnutia v horách alebo moje cesty k malomocným. Možno som mal to šťastie, že som konal iba to, čo som mal konať a čo by snáď na mojom mieste, keby som to nekonal ja, konal niekto iný. Vdačný som však Bohu za to, že mi tieto a iné možnosti ponúkol. Bola to pre mňa úžasná škola dozrievania a spoznávania Božej veľkosti a krásy. Do budúcnosti nemám žiadne veľké plány. Skôr sa učím brat' každý deň ako dar – so všetkým, čo príde...

Zuzana Kuglerová
Foto: archív Petra Žaloudka



Novonarodené šteniatka netušia, aký osud ich čaká

V psích arénach skončí svoj život mnoho psov z tohtoročného vrhu. Sú zaživa roztrhaným terčom.

Psíčkari a milovníci zvierat majú ku koncu januára a začiatku februára zvláštne obdobie. Vtedy totiž prichádza na rad „jarný vrh“, vďaka čomu uzrie svetlo sveta veľa roztomilých šteniatok. Na tie, ktoré majú „čistokrvnú“ matku a „čistokrvného“ otca chovatelia nedočkavo čakajú – sú totiž vitálnym zdrojom príjmov. Horšie je to s tými, ktorých väčšina z nás označuje slovom „bastard“. Mnoho z nich čaká neutešený osud.

Príbeh niekoľkých takýchto zvierat nám porozprávala známa aktivistka za ochranu zvierat a in-

ciátorka projektu Zvierací domov SOS, Anna Zúziková.

„Z času na čas sa v novinách objavujú inzeráty, v ktorých sa hlásia záujemcovia o bezplatný odber psov. Nie za každým z týchto inzerátov sa skrýva nezištný úmysel pomôcť. Zistili sme, že mnoho z takýchto psov končí svoj život priam v hrôzostrašných podmienkach. Slúžia totiž na cvičenie bojových plemien. Taktiež je všeobecne známe, že nielen v zahraničí, ale aj u nás doma existujú takzvané psie farmy, kde sa poriadajú psie zápasy a chovajú bojové plemená. Pravdaže, načierno. Ich

majitelia potrebujú malých psov práve na to, aby sa na nich ich „miláčikovia“ cvičili, a tak sa zvyšovala ich bojaskopnosť a zúrivosť. Preto by sme sa mali zamyslieť nad budúcnosťou každého zvieraťa, ktoré si berieme do domu či bytu. V žiadnom prípade by to nemala byť sezónna záležitosť – zvieratá nás potrebujú po celý svoj nastávajúci život. Väčšinou po psoch túžia deti, žiaľ, len čo prejde pár mesiacov, nasýtia sa hier s nimi. Rodičia nemajú trpezlivosť upratovať za zvieraťom – a tak pes končí na ulici. Práve vtedy sa stáva ľahkou korisťou tých, ktorí chcú z neho spraviť živý cieľ pre bojové plemená. Preto – ak sa z rôznych dôvodov nechcú ľudia starať o zvieratá – mali by ich radšej zaniest' k ochranárom zvierat, ktorí pre ne zabezpečia náhradné domovy. Aj v prípade, keď treba zvierat' z akýchkoľvek dôvodov utrátiť, zabezpečia to cez veterinárov bezbolestne, injekciou, tak aby netrpelo, ako trpia malé psy, ktoré sa dostanú do arén v psích farmách. Končia doslova zaživa roztrhané bojovými plemenami“.

Ak by sme mali zmapovať „zvieraciú“ kriminalitu, zistili by sme ďalšie zaujímavé skutočnos-

ti. O väčšine z psích fariem sa oficiálne nehovorí, hoci jedna z nich celé desaťročie prosperovala v blízkosti Piešťan a vynášala svojmu majiteľovi celkom slušný zisk. Podľa slov svedkov choval v tunajšej chatovej oblasti viac ako štyridsať bojových psov. Cena tých lepších sa pohybuje v päťmiestnych číslach, tí najlepší sú nedoceníteľní, pretože sú zábezpečou chovu. Milovníci psích zápasov majú k dispozícii aj špeciálny, neoficiálny časopis, ktorý sa zaoberá chovom a cvičením takýchto psov. Z ich radov vychádzajú aj inzeráty na bezplatný odber bastardov. Majitelia psích fariem však nemajú záujem len o bastardov na cvičenie bojových plemien, ale i o čistokrvné zvieratá. Vďaka tomu miznú spoza plotov šteniatka strážnych či poľovníckych psov, ale i iné vzácnejšie plemená.

Aktivisti na ochranu zvierat zažívajú však aj milé príhody. Jednou z nich bol prípad statného československého vlčiaka, ktorý ušiel z domu svojho majiteľa – a usalašil sa pred bránou jedného z obchodných centier v Žiline. Bol už starší, mal viac ako desať

rokov a hoci vyzeral hrôzostrašne, mal väčší strach ako ľudia, ktorí museli ísť okolo neho. Zamestnanci obchodného domu ho nevedeli dostať z vchodu preč. Preto volali ochranárov zvierat. Tí psa dobre poznali. Pes sa tak triasol, že ho museli dvíhať, aby ho dostali do auta. Ochranári ho zanesli majiteľovi. Od obchodného centra odvtedy dostávajú pre svojich chovancov mäsové výrobky po záruke, ktoré by inak skončili v kafilérii. Takýchto úsmevných prípadov s dobrým koncom je však pomenej. Vo väčšine musia ochranári bojovať za práva zvierat. Jednou z foriem, ako im pomôcť, je aj projekt, navrhnutý Annou Zúzikovou, a to vybudovať v jednotlivých okresoch Žilinského kraja Zvieracie domovy SOS. Každý, kto má záujem pomôcť pri budovaní Zvieracieho domova SOS, sa môže kontaktovať na adrese:

Regionálne občianske združenie, Zvierací domov SOS, Hodžova č. 175, 010 01 Žilina.

Finančnú pomoc môžete poslať na účet: 0304446001/5600 PKB – Žilina

Zuzana Kuglerová
Foto: autorka



SKUTOČNÝ PRÍBEH
Bajzova vyvolená...

Tuhlo až špičkové kosti strácali svoju koexistenciu. Kto nemusel, ten do pluhu času nos nevystrčil. Nebol by to však Bajza, keby si na kus frflacky nezašiel k priateľovi Vincovi. Jaskyňa bola uzatvorená a tak ruky i nohy nemali do čoho pichnúť. Brodiac sa závejmi snehu fučal, žeby aj spiace medvede zobudil. U Vinca ho až prvý pollitrák slivovice prebral k životu. Ohnivá voda bola odjakživa dobrou inšpiráciou, a tak nečudo, že po druhom pollitri boli obaja odhodlaní skúsiť šťastie na miestnom plesu hasičov. Možno v tombole vyhrajú prasa a starým mládencom sa také niečo v kuchyni vždy hodnotí kladne.

Povymetali Vincove šatníky, všetky dva a ponatahovali si na seba háby, že by sa i smutný Frigo dal do rehotu. Nebyť toho, že ide o ples, zarúčene by ich obečný vartáš dal zatvoriť na psychiatriu. Domalovali si líca, obočie i pery, že by ich vlastné matere nepoznali!

I vydali sa do pluhu času, bojujúc so závejmi, aby na plesu hasičov nič nezmeškali. Prišli v najlepšom, lebo už náladu mali plne v rukách promile alkoholu v krvi plesajúcich. Hudba hrala, až sa hráčom z kečiek parilo, plesajúci sa snažili chabými pohybmi napodobniť tanec. Estetický dojem mizerný, zato nálada na výbornú! Masiek bolo neúrečno, od vodníkov a obézne morskej panny, až po kominárov a dovnorných šašov. Hovorí sa, že čert nespí a naozaj Bajza onemel od úžasu, keď na parkete videl ladne sa pohybujúcu čerticu. Vlasy ako žúžoľ, samozrejme parochňa, nohy ako srnka, také chlpaté a pohyby ako delfín! Bajza si oči skoro vyocil, a jeho srdce bilo na poplach ako hasičský zvon. Doslova si onú slečnu vybojoval sám pre seba a až do polnoci s ňou zodral na parkete podrážky bagandží, ktoré mu mali roky slúžiť motaním sa za hubami po horách. Bol zamilovaný ako pubeták do učiteľky chémie... Držal ju v náručí a už sa aj zadošľoval, že je čas nájsť si životnú partnerku a oženiť sa. Jeho horalská pleť ihrala všetkými farbami, tak príznaným javom pre čertstvo zamilovaných. I nadšiel čas pavdy. O polnoci nastal rituál snímania masiek. Bajza nemal čo, červen z tváre tak skoro nezmlžne, zato jeho vyvolená musela s pravdou von. Sňala si masku čertice a Bajzu objali maloby. Po celý večer tancoval o dvadsať rokov staršou pomocnou kuchárkou, ktorú v závodnej kuchyni obchádzal ako čert ohnivú vodu. Bola to jazyčnica na jazyčnicu a nikomu nič nedarovala. Bajza musel uznať, že sa držala na výbornú a pretože už sňala masku a jazyk začal plniť svoju funkciu, odporúčal sa na pluhu zimu. A verí, že skôr ako pôjde pod dach svojej chaty vytriezvie zo spárov slivovice i lásky... **Vlado Javorský**